

REZILIENȚA ECONOMICĂ: EXPERIENȚA INTERNAȚIONALĂ ȘI BUNELE PRACTICI

**Alina IANIOGLO, PhD in economics, Associate Professor
National Institute for Economic Research,
Academy of Economic Studies of Moldova**

E-mail: alina.ianioglo@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2845-471X>

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.I.2024.18.08>

Abstract. *In modern economy, economic resilience has become a priority in response to the impact of numerous crises. As crises have become an integral part of everyday life, disrupting economies and societies, they have conditioned governments and businesses to understand the critical importance of economies' ability to react, reflecting the relevance of the given topic. The purpose of the research consists in the analysis of international experience and good practices on economic resilience. In order to achieve the purpose of the research, the following research methods were used: analysis of the scientific literature, policies and studies in the field, induction, comparison, and synthesis. International experience has shown that economic resilience is not a static concept, but a dynamic process that requires continuous adaptation to new challenges and opportunities. A range of programs and instruments aimed at helping countries strengthen their economic resilience were highlighted. Good practices and strategies for developing economic resilience were determined, namely: economic diversification, infrastructure development, qualified human capital, promotion of research and innovation, transparent and responsible governance, robust financial system, adequate social insurance, promotion of sustainable development practices, international collaboration. By applying appropriate strategies and adapting good practices to the specifics of the country, essential results can be achieved in ensuring the country's economic resilience.*

Keywords: *managementul riscului, redresare, reziliența economică, strategii de dezvoltare*

JEL: *G31, H12, E32, I38, R11*

UDC: *338*

Introducere. Într-un mediu global caracterizat de interconectare economică și de perturbări tot mai mari, reziliența a devenit o prioritate indiscutabilă ca răspuns la impactul crizelor recente. Criza financiară globală din 2008, pandemia COVID-19, criza climatică în creștere și conflicte regionale sunt cele mai recente exemple de șocuri externe fără precedent, capabile de a perturba economiile și societățile. Acestea au evidențiat necesitatea rezilienței economice pentru asigurarea stabilității, prosperității, creștere durabile și incluzive.

Criza financiară din 2008 a evidențiat importanța rezistenței economice. Este de menționat că economiile flexibile sunt mai rezistente la șocurile negative decât

economiile rigide. De exemplu, în Irlanda ajustarea salariilor și prețurilor relative a avut loc imediat după recesiunea din 2008-2009. Ca urmare, o redresare determinată de export a început în 2011, iar rata șomajului a început să se micșoreze în 2012. Situația a fost diferită în alte țări, precum Grecia, Portugalia și Spania, unde ajustarea nominală a început la mulți ani după recesiune (Sondermann, 2018). Astfel, structurile economice naționale care funcționează bine sunt importante pentru asigurarea rezilienței economice.

Cercetările Forumului Economic Mondial sugerează că impactul rezistenței (sau al lipsei acesteia) asupra creșterii anuale a PIB-ului este de la 1% până la 5% la nivel global. În același timp, succesul în recalificarea și perfecționarea forței de muncă în economie în proces de digitalizare ar putea mări creșterea economică cu 4,5% anual până în 2030 (WEF, 2022). În timp ce crizele au devenit parte integrantă vieții cotidiene, acestea au condiționat guvernele și întreprinderile să înțeleagă importanța critică a capacității economiilor de a reacționa la perturbări, ce reflectă relevanța subiectului dat.

Scopul cercetării constă în analiza experienței internaționale și a bunelor practici privind reziliența economică.

Revizuirea literaturii. Experiența internațională a demonstrat că reziliența economică nu este un concept static, ci un proces dinamic, ce necesită o adaptare continuă la noile provocări și oportunități. În literatura științifică, lipsește o abordare comună a rezilienței economice. În Raportul OECD (2021b) se consideră reziliența la evenimentele rele de tot felul, care pot fi distinse după două dimensiuni (Figura 1): endogeneitatea (spre deosebire de exogeneitate, sau cu alte cuvinte măsura în care evenimentul este antropic) și acuitate (spre deosebire de a fi cronică). Majoritatea șocurilor sunt cel puțin parțial endogene, deci rezultă din activitatea umană sau de o anumită intervenție. Totodată, majoritatea șocurilor sunt acute în natura lor, dar șocurile de mediu par a fi mai cronice. Conform definiției Comisiei Europene, reziliența se referă la capacitatea nu numai de a rezista și de a face față provocărilor, ci și de a se transforma într-un mod durabil, echitabil și democratic (European Commission, 2021). Pendall et al. (2009) definește reziliența economică ca un concept cu mai multe fațete, care implică adaptarea și schimbarea în cadrul unui sistem economic ca răspuns la șocuri și factori externi.

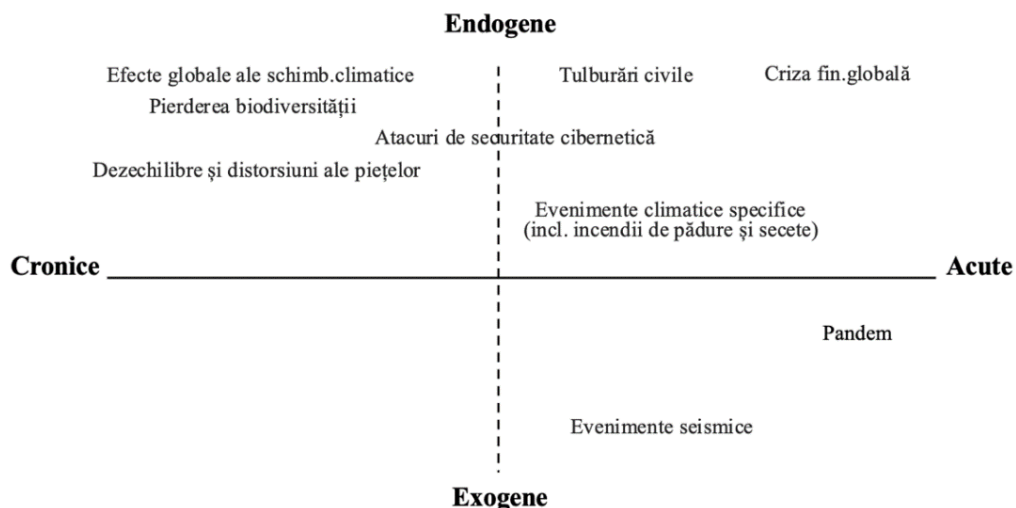

Figura 1. **Natura șocurilor**

Sursa: OECD (2021b)

Reziliența se referă la capacitatea unui sistem de a rezista, de a se redresa, prin schimbări adaptive de a menține sau reveni la o stare pre-șoc (Martin & Sunley, 2015), sau de asemenea de a lua în considerare capacitatea de a îmbunătăți sistemul și de a trece la o nouă stare, caracterizată printr-o utilizare mai deplină și mai productivă a resurselor fizice, umane și de mediu (Martin & Sunley, 2015, Alessi et al., 2020). Reziliența economică reprezintă „capacitatea de a se recupera sau de a se adapta la impacturile negative ale șocurilor economice externe” (Briguglio et al., 2009). Aceasta prevede următoarele reacții în fața unei crize: auto-organizare, adaptare, transformare și supraviețuire (Humbert & Joseph, 2019). Caracteristicile de reziliență sunt distincte pentru fiecare actor din economie și depind atât de abilitățile, cât și de capacitățile: de absorbție, recuperare, adaptare (Hafele et al, 2023, Martin & Sunley, 2015).

Astfel, reziliența economică se referă la capacitatea unei economii de a rezista, de a se adapta și de a se recupera rapid în fața șocurilor și crizelor economice. Aceasta include atât rezistența la șocuri economice, cât și capacitatea de a reveni la starea inițială sau de a se adapta la noile condiții economice.

După cum a fost menționat în Raportul OECD, este necesar de a învăța lecțiile pentru a ghida acțiunile de politică necesare consolidării rezilienței economice, înțelegând ca următoarea politică „triptică”:

- prevenirea potențialelor vulnerabilități;
- pregătirea pentru a absorbi șocurile când acestea apar;
- abilitatea de revenire rapid de la acele șocuri prin piețe economice bine guvernate, precum și reforme eficiente ale politicilor structurale și cadrelor instituționale (OECD 2021b).

Metode de cercetare. În vederea atingerii scopului cercetării, au fost utilizate următoarele metode de cercetare: analiza literaturii în domeniu, inducție, comparație și sinteză.

Rezultate principale. În contextul global actual, marcat de incertitudini și provocări tot mai mari, reziliența economică a devenit un imperativ pentru statele de pe tot globul, fiind tot mai mult luată în considerare la elaborarea politicilor. Până în prezent, factorii de decizie politică se concentrau în mare parte pe acțiuni/răspunsuri pe termen scurt în vederea atenuării impactului negativ al crizelor ce aveau loc (Hafele et al., 2023). Factorii de decizie au conștientizat necesitatea consolidării rezilienței pe termen lung și că țările trebuie să fie mai bine pregătite pentru a face față șocurilor și a se redresa rapid când sunt afectate.

O serie de organizații internaționale, precum Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Organizația Națiunilor Unite, țările G7 și țările G20 au subliniat necesitatea unei schimbări în guvernanta economică globală pentru a crește rezistența la șocurile economice (OECD, 2021a), fiind dezvoltate programe și instrumente pentru a ajuta țările să își consolideze reziliența economică. De exemplu, se poate menționa *Mecanismul de redresare și reziliență* (European Commission, 2024b), care reprezintă o inițiativă a UE cu scopul de a atenua impactul economic și social al pandemiei de COVID-19. Acest instrument vizează asigurarea economiilor și societăților europene mai durabile, mai rezistente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile transformării ecologice și digitale. Un alt exemplu se referă la *Instrumentul pentru situații de urgență al pieței unice reziliență* (European Commission, 2024a), care vizează sporirea rezilienței pieței unice printr-o pregătire adecvată și prin gestionarea crizelor. Inițiativa va proteja funcționarea pieței unice, prin: facilitarea liberei circulații a mărfurilor, serviciilor și persoanelor, buna funcționare a lanțurilor de aprovizionare, asigurarea accesului la bunuri critice.

În epoca actuală, luând în vedere multiplele șocuri, instituțiile nu sunt pe deplin pregătite pentru noua realitate, reacționând adesea separat la fiecare perturbare. În același timp, asigurarea unor structuri economice rezistente ar preveni ca șocurile economice să aibă efecte considerabile și persistente asupra nivelurilor veniturilor și ocupării forței de muncă, respectiv fiind reduse fluctuațiile economice.

În 2022, la Davos (Elveția), Forumul Economic Mondial în cooperare cu McKinsey & Company au lansat *Consortiul pentru Reziliență* pentru a reuni miniștri, directori executivi și șefi ai organizațiilor internaționale în vederea accelerării acțiunilor colective asupra factorilor cheie de reziliență pentru economia globală. Consortiul își propune să formeze baza pentru ca toate instituțiile participante să înțeleagă cum să anticipateze, să se pregătească și să reacționeze mai bine la viitoarele perturbări prin intermediul obiectivelor:

- Cadru de reziliență, care prevede dezvoltarea unui cadru comun de rezistență pentru organizațiile din sectorul public și privat, care să le ajute să obțină o creștere durabilă.
- Împărtășirea celor mai bune practici și folosirea pozițiilor de conducere din sectoarele public și privat, pentru a susține schimbarea în organizații și societăți.

- Dezvoltarea unei înțelegeri comune a factorilor determinanți ai rezilienței și a agendei de reziliență prioritizată pentru a alinia abordările și eforturile din sectorul public și privat.
- Identificarea parteneriatelor public-private pentru a dezvolta societăți și economii mai rezistente și lua acțiuni colective pentru a sprijini o creștere durabilă și incluzivă, acordând prioritate investițiilor și dezvoltării soluțiilor care contribuie la atenuarea riscurilor viitoare (WEF, 2024).

Politici și strategii de reziliență economică. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică a dezvoltat un cadru conceptual despre politicile de sprijinire a rezilienței economice (Figura 2). Acesta face distincția între politicile înainte și după evenimentele nefavorabile.

Până la evenimente nefavorabile:
Managementul riscului

După ce au avut loc:
Avansare înainte

Atenuarea
riscului

Absorbția
impactului

Redresare prin
adaptare/ transformare

- Reducerea probabilității de evenimente nefavorabile previzibile prin identificarea și monitorizarea surselor de vulnerabilități endogene și luarea de măsuri preventive
- Pregătirea pentru absorbția impactului unui șoc prin mecanisme instalate ex ante și gata de a fi activate

- Acțiuni pentru recâștigarea funcțiilor pierdute ale sistemului cât mai rapid și eficient posibil
- Crearea condițiilor de piață, de stabilire a regulilor și instituționale pentru ca sistemul economic să se adapteze și să se transforme astfel încât să redreseze și să reducă vulnerabilitățile la amenințări similare în viitor

Figura 2. Cadru conceptual al politicilor de reziliență economică

Sursa: OECD (2021b)

Strategiile de politică trebuie să fie dezvoltate și implementate luând în considerare toate dimensiunile rezilienței. Absorbția impactului, pe de o parte, și redresarea prin adaptare și transformare, pe de altă parte, sunt aspecte diferite care pot necesita setări politice complementare. De exemplu, învățând lecții din criza financiară globală, guvernele din economiile avansate au fost mai bine pregătite să absoarbă impactul șocului COVID-19 asupra ocupării forței de muncă și asupra bunăstării, prin activarea diferitelor tipuri de scheme de păstrare a locurilor de muncă OECD (2021b).

După cum a fost menționat anterior este important de a ține seama de inițiative înainte și după evenimentele nefavorabile, și anume inițiative stabile și receptive. Inițiativele stabile se referă la eforturi pe termen lung care vizează creșterea capacității comunității sau regiunii de a rezista sau de a evita un șoc. Inițiativele receptive se referă la capacitatea de a răspunde la nevoile de recuperare în urma unui eveniment nefavorabil. De exemplu, Administrația pentru Dezvoltare Economică din SUA (EDA, 2024) evidențiază un șir de inițiative. Printre *inițiativele stabile* se enumeră:

- planificarea comprehensivă care încorporează o viziune pentru reziliență;
- diversificarea bazei industriale;
- adaptarea programelor de reținere și expansiune a afacerilor pentru a sprijini firmele în redresarea după perturbare;
- dezvoltarea unei forțe de muncă reziliente care mai ușor poate schimba locuri de muncă și industrii în cazul în care angajarea lor actuală este amenințată, prin strategii de dezvoltare a competențelor și suportul organizațiilor relevante;
- menținerea sistemelor de informații geografice (GIS) pentru a cartografia datele despre stabilirea afacerilor și site-urile de dezvoltare disponibile. GIS poate fi integrat cu informații despre pericole pentru a face evaluări rapide de impact după post-incident;
- asigurarea redundanței în rețelele de telecomunicații și în bandă largă pentru a proteja comerțul și siguranța publică;
- promovarea continuității și pregătirii afacerii, asigurarea că întreprinderile înțeleg vulnerabilitățile;
- Folosirea practicilor de dezvoltare sigure, precum localizarea structurilor în afara zonelor inundabile, protejarea dezvoltării existente de vremea extremă.

Unele exemple de *inițiative receptive* includ:

- planificarea recuperării înainte de evenimente negative pentru a defini părțile cheie, rolurile, responsabilitățile și acțiunile;
- stabilirea unui sistem de comunicare, monitorizare și actualizare regulată a nevoilor și problemelor comunității de afaceri;
- stabilirea capacității de a contacta rapid oficialii cheie pentru a raporta nevoile sectorului de afaceri și evaluările de impact;
- stabilirea mecanismelor de coordonare și a planurilor de succesiune a conducerii pentru nevoile de recuperare pe termen scurt, mediu și lung (EDA, 2024).

Experiența internațională. Conform FM Global Resilience Index (2024), cele mai reziliente economii sunt Danemarca, Luxemburg, Singapore, Elveția și Germania. Indicele de rezistență furnizează date validate cu privire la 18 factori, inclusiv economici.

Numeroase țări au implementat cu succes strategii de consolidare a rezilienței economice. Câteva exemple de bune practici includ:

Economia *Danemarcei* s-a redresat rapid din criza COVID-19 și s-a dovedit a fi rezilientă la perturbările ca urmare a crizei energetice. În ciuda creșterii prețurilor mărfurilor și a activității mai slabe a principalilor parteneri comerciali, creșterea

industrială a fost puternică. Ocuparea forței de muncă a atins un nivel record, inclusiv pentru grupurile care în trecut au avut dificultăți de integrare. Această performanță a fost datorată răspunsurilor politice hotărâte și direcționate, precum și finanțelor publice solide. Inițiativele politice au contribuit la prevenirea penuriei de energie prin diversificarea surselor de aprovizionare, încurajarea economiilor și sprijinirea investițiilor ecologice (OECD, 2024).

Elveția este o țară cunoscută pentru economie dezvoltată, extrem de diversificată și un sistem financiar robust. Țara a adoptat o abordare prudentă în ceea ce privește politica fiscală și monetară, ceea ce a contribuit la menținerea stabilității economice. Elveția este o țară atractivă pentru investitori, având una din cele mai mari rezerve internaționale din lume, ceea ce a ajutat la menținerea stabilității economice, chiar și în perioadele de turbulențe economice globale, inclusiv în timpul pandemiei și al tulburărilor de pe piețele energetice. Pe lângă aceasta, au fost asigurate investiții în educație și cercetare. În același timp, conform OECD (2024), Elveția ar trebui să-și consolideze reziliența și productivitatea menținându-și angajamentul față de sistemul comercial bazat pe reguli, consolidând legăturile cu partenerii comerciali cheie și sporind concurența internă.

Economia *Germaniei* este cunoscută pentru reziliența sa, inclusiv în fața unor crize economice globale majore. Accentul pus pe practicile bugetare echilibrate a avut un rol esențial în menținerea stabilității și stimularea creșterii economice. Alt aspect cheie ține de concentrarea pe planificarea și investițiile pe termen lung, producție și exporturi, educație și inovație. Acestea au contribuit ca economia să reziste la șocurile externe și să mențină competitivitatea pe piața globală. De asemenea, sistemul de asistență socială și măsurile de protecție a forței de muncă contribuie la reducerea impactului crizelor asupra populației.

Statele Unite ale Americii au adoptat diverse măsuri pentru a crește reziliența economică, inclusiv politici fiscale și monetare flexibile, investiții în inovație și tehnologie și diversificarea economiei. În timpul crizei din 2008, SUA a implementat pachete masive de stimulente economice pentru a stabiliza economia și a stimula creșterea economică.

Fiind o națiune insulară mică, cu puține resurse naturale, *Singapore* a reușit să dezvolte o economie foarte rezistentă, cunoscută pentru stabilitatea și adaptabilitatea sa. Singapore este un exemplu excelent de reziliență economică, datorită politicilor sale de diversificare economică, investițiilor în infrastructură, educație și inovare și guvernării eficiente. Acestea, de rând cu promovarea unui mediu favorabil afacerilor au ajutat țara să atragă investiții străine și să devină un centru de afaceri și finanțare în Asia de Sud-Est. Singapore a reușit să construiască o economie dezvoltată și să facă față numeroaselor perturbări economice. Reziliența economică a fost condiționată de mai mulți factori: politicile fiscale prudente, diversificare și inovare, investiții în capitalul uman.

În prezent, eforturile sunt direcționate inclusiv spre stimularea inovației prin inteligența artificială și cultivarea unei forțe de muncă care concurează la scară globală.

Alte exemple de economii reziliente în Asia sunt *Japonia* și *Coreea de Sud*. Japonia a adoptat politici economice și măsuri fiscale riguroase pentru a gestiona datoria publică și a stimula creșterea economică.

Emiratele Arabe Unite sunt un exemplu bun de succes în eforturile lor de diversificare economică. Fiind bazate istoric pe veniturile din petrol, Emiratele Arabe Unite au recunoscut imperativul necesității de a diversifica economia pentru a asigura sustenabilității pe termen lung. Astfel, s-a investit în sectoarele precum turismul, finanțele, imobiliarele și energia regenerabilă. Această diversificare strategică a poziționat țara drept un hub pentru turism, comerț și finanțe, sporind reziliența economică.

Țările din America Latină și Africa de asemenea oferă exemple de bune practici în reziliența economică. Spre exemplu, *Brazilia* a implementat politici economice de diversificare și de stimulare a exporturilor, iar *Africa de Sud* a investit în infrastructură și educație pentru a stimula creșterea economică și a reduce vulnerabilitatea la șocuri externe.

În general, studiul arată că se pot evidenția un șir de bune practici și strategii de dezvoltare a rezilienței economice (Figura 3):

- *Diversificarea economică* este esențială pentru reducerea dependenței de anumite sectoare și diminuarea vulnerabilității la perturbările de orice gen. Diversificarea economică, adică promovarea mai multor industrii și piețe de export contribuie la creșterea rezilienței economice.
- *Dezvoltarea infrastructurii* robuste și moderne, inclusiv transportul, energia și telecomunicațiile, este importantă în vederea facilitării comerțului și funcționării afacerilor.

Figura 3. **Bunele practici și strategii de dezvoltare a rezilienței economice**

Sursa: elaborat în baza studiului efectuat

- *Capitalul uman calificat* este un alt aspect important în dezvoltarea rezilienței economice. Forța de muncă bine educată și calificată, contribuie la inovare și creșterea productivității. Prin educație și formare profesională, țările asigură

forța de muncă cu competențe necesare pentru a se adapta la cerințele noi ale pieței. Aceasta le permite să rămână angajabili chiar și în perioadele de recesiune economică, reducând ratele șomajului.

- *Promovarea cercetării și inovației.* Sprijinirea antreprenoriatului și finanțarea cercetării contribuie la formarea culturii inovației care duce la crearea de noi industrii și oportunități de angajare.
- *O guvernanță transparentă și responsabilă,* cu un cadru juridic predictibil, ce asigură stabilitatea macroeconomică, creează un mediu favorabil investițiilor, stimulează antreprenoriatul și promovează creșterea economică durabilă.
- *Sistemul financiar robust* cu instituții financiare sănătoase și reglementări eficiente este important în facilitarea intermedierei financiare și asigurarea rezistenței la șocurile economice.
- *Asigurările sociale adecvate* protejează populația vulnerabilă în perioadele de dificultăți economice, prevenind tulburările sociale.
- *Promovarea practicilor de dezvoltare durabilă* este esențială pentru construirea rezilienței economice pe termen lung. Este importantă implementarea strategiilor de atenuare și adaptare la schimbările climatice.
- *Colaborarea internațională* cu alte țări și organizații internaționale prin schimbul de bune practici, cooperare în diverse domenii, asistență reciprocă poate contribui la creșterea rezilienței economice la nivel global.

În **concluzie** putem menționa că reziliența economică este esențială pentru o creștere economică durabilă și prosperitate pe termen lung. În același timp, reziliența economică depinde de rezultatul implementării politicilor și strategiilor. Prin aplicarea strategiilor adecvate și adaptarea bunelor practici la specificul țării pot fi atinse rezultate esențiale în asigurarea rezistenței economice a țării.

Notă: Articolul a fost elaborat în cadrul Subprogramului 030101 „Fortificarea rezilienței, competitivității și durabilității economiei Republicii Moldova în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană” finanțare instituțională.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Alessi, L., Benczur, P., Campolongo, F., Cariboni, J., Manca, A. R., Menyherth, B., & Pagano, A. (2020). The Resilience of EU Member States to the Financial and Economic Crisis. *Social Indicators Research*, 148, 569-598. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-019-02200-1>
- Briguglio, L., Cordina, G., Farrugia, N., & Vella, S. (2009). Economic Vulnerability and Resilience: Concepts and Measurements. *Oxford Development Studies*, 37(3), 229-247. <https://doi.org/10.1080/13600810903089893>
- European Commission. (2021). *2020 Strategic Foresight Report. Charting the Course towards a more resilient Europe.* https://commission.europa.eu/system/files/2021-04/strategic_foresight_report_2020_1_0.pdf

- European Commission. (2024a). *Single market emergency instrument*. https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-market-emergency-instrument_en
- European Commission. (2024b). *The Recovery and Resilience Facility*. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_en
- FM Global Resilience Index. (2024). <https://www.fmglobal.com/research-and-resources/tools-and-resources/resilienceindex/explore-the-data/?&cr=DNK&sn=ex>
- Hafele, J., Bertram, L., Demitry, N., Le Lannou, L-A., Korinek, L., & Barth, J. (2023). *The Economic Resilience Index: assessing the ability of EU economies to thrive in times of change*. ZOE Institute for Future-fit Economies: Cologne.
- Humbert, C., & Joseph, J (2019). Introduction: the politics of resilience: problematising current approaches. *Resilience*, 7, 215-223.
- Martin, R., & Sunley, P. (2015). On the notion of regional economic resilience: conceptualization and explanation. *Journal of Economic Geography*, 15, 1-42. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbu015>
- Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2021a). *Building resilience: New strategies for strengthening infrastructure resilience and maintenance*. OECD Public Governance Policy Papers, no. 5. Paris: OECD. <https://doi.org/10.1787/354aa2aa-en>
- Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2021b). *Fostering economic resilience in a world of open and integrated markets risks, vulnerabilities and areas for policy action*. Paris: OECD.
- Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2024). *OECD Economic Surveys*. https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys_16097513?page=1
- Pendall, R., Foster, K., & Cowell, M. (2009). Resilience and regions: building understanding of the metaphor. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 3(1), 71-84. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsp028>
- Sondermann, D. (2018). Towards more resilient economies: The role of well-functioning economic structures. *Journal of Policy Modeling*. 40(1), 97-117. <https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2018.01.002>
- U.S. Economic Development Administration (EDA). (2024). *Economic Resilience*. <https://www.eda.gov/resources/comprehensive-economic-development-strategy/content/economic-resilience#:~:text=Many%20definitions%20of%20economic%20resilience,or%20stress%20it%20may%20experience>
- World Economic Forum (WEF). (2022). *New Resilience Consortium to Forge Strategies for Recovery and Growth in Face of Multiple Crises*. <https://www.weforum.org/press/2022/05/new-resilience-consortium-to-forge-strategies-for-recovery-and-growth-in-face-of-multiple-crises/>